

ОСНОВНІ ШКІДНИКИ І ХВОРОБИ ІНТРОДУКОВАНИХ СОРТІВ ФУНДУКА В УМОВАХ УЖГОРОДСЬКОГО РАЙОНУ

Маргітай Л.Г., Маргітай Р.В., Гойдра І.І., Гойдра М.І.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», кафедра плодоовочівництва та виноградарства

Серед горіхоплідних рослин, що їх вирощує людина для харчування, фундук займає одне із чільних місць.

Ядро використовують у кондитерській та харчовій промисловості. Масло з фундука має дуже приємний смак і застосовується у фармацевтичній промисловості. За калорійністю фундук переважає хліб, м'ясо, молоко, не кажучи вже про картоплю, овочі та фрукти. В останні роки на Закарпатті з'явилися значні площі промислових фундукових садів. В умовах монокультури є небезпека пошкодження насаджень шкідниками і хворобами. Тому метою наших досліджень було вивчити основних шкідників і хвороби інтродукованих сортів фундука в умовах Ужгородського району Закарпатської області.

Дослідження проводилися з квітня 2016 по березень 2019 року. Посадка відбувалася з 01.04.2016 по 30.04.2016 в Закарпатській області поблизу міста Чоп. Було закладено фундуковий сад, загальна площа якого становить 58 га. Висаджено два сорти фундука: основний сорт *Tonda di Giffoni* та запилювач *Mortarella*. Схема посадки 5 × 3, 660 саджанців на га. Схема розміщення основного сорту і запилювача, 9 рядів основного сорту і 1 ряд запилювача з розрахунку 1 запилювач на 9 дерев основного сорту, тобто запилювач складав 10 % від усіх посаджених куців. Посадка проводилася за допомогою ямобурів, ширина ями 40 × 40 і глибина 50 см. При посадці в яму давалося 10 літрів перегною, потім перегній присипався 10 сантиметровим шаром ґрунту, зверху ставився саджанець і загортався ґрунтом. Відразу ж після посадки відбувся полив з розрахунку 20 літрів води на одне дерево. В подальшому проводився регулярний догляд за насадженнями, спостереження та обліки прояву хвороб та пошкодження шкідниками. Дані оброблялися статистично.

Найбільш частими і шкодочинними шкідниками виявилися горіховий довгоносик, яким у 2018 році було пошкоджено близько 1 % плодів, горіховий вусач, також були виявлені гусениці непарного шовкопряда і тля. Реальною загрозою для насаджень фундука є личинки травневого хруща. Найбільш частими і шкодочинними хворобою була борошниста роса, яка, як правило, з'являється у дощову погоду в другій половині літа, та бура плямистість.

Спостерігалися також фізіологічні розлади такі як мармуроподібний хлороз листків, який проявляється при дефіциті магнію.

Для боротьби з цими шкідниками і хворобами застосовувалися хімічний і біологічний метод. Зокрема, проти грибних хвороб використовувався триходермін. Виявлено, що хімічний метод є більш

ефективним, а при використанні біологічних препаратів треба обробляти ними регулярно з профілактичною метою.